

Temat referatu: Nadzwyczajne podatki majątkowe – właściwa odpowiedź na „popandemiczne” problemy fiskalne? Argumentów kilka z zakresu dziedziny historii gospodarczej.

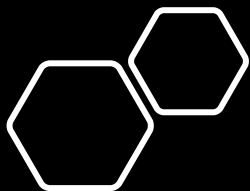
mgr Adam Kędrzyński, Uniwersytet
Łódzki, Katedra Historii Ekonomii

NADZWYCZAJNE
PODATKI
MAJĄTKOWE

- Celem naukowym referatu jest sfalsyfikowanie następujących hipotez badawczych odnośnie do kategorii nadzwyczajnych podatków majątkowych:
- H1 (makroekonomiczna): Nadzwyczajne podatki majątkowe są nieefektywne, nie rozwiązują problemu zadłużenia publicznego.
- H2 (mikroekonomiczna): Nadzwyczajne podatki majątkowe dyskryminują konkretne branże/grupy społeczne.

Uzasadnienie tematu

- Luka w literaturze – brak holistycznego omówienia kategorii podatków nadzwyczajnych, szczególnie w ekonomii, w prawie jedynie wzmianki
- Fiscal policy arouses growing interest as we all must live in 0% interest rates world. In such circumstances fiscalization flourishes and new ways to tax people are searched for. In an answer to this need, the main goal of the project is to provide previously non-analysed historical data on extraordinary taxes and to demonstrate their impact on balancing the national budget's in Western (Germany, France, Italy) and Eastern (Poland, Turkey) Europe countries. In COVID-19 times the usage of such taxes might increase rapidly. As an example, serves Argentina where this kind of tax was recently introduced. As BBC reports: „Senators passed the one-off levy - dubbed the "millionaire's tax" (...) Those with assets worth more than 200 million pesos (\$2.5m; £1.8m) - some 12,000 people - will have to pay". These taxes are usually introduced in afterwar time; however, pandemics seem to belong to the same category of "black swans" as wars, famine, revolutions and state collapse (Scheidel, 2017).

Prawo 27605, Argentyna 2020.

APORTE SOLIDARIO Y EXTRAORDINARIO PARA AYUDAR A MORIGERAR LOS EFECTOS DE LA PANDEMIA

LEY N° 27605

Disposiciones.

Fecha: 4/12/2020

B.O.: 18/12/2020

Promulgación: 17/12/2020

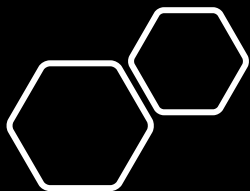
El Senado y Cámara de Diputados de la Nación Argentina reunidos en Congreso, etc. sancionan con fuerza de Ley:

APORTE SOLIDARIO Y EXTRAORDINARIO PARA AYUDAR A MORIGERAR LOS EFECTOS DE LA PANDEMIA

Aporte solidario, extraordinario y por única vez vinculado a los patrimonios de las personas humanas

Artículo 1°.- Créase, con carácter de emergencia y por única vez, un aporte extraordinario, obligatorio, que recaerá sobre las personas mencionadas en el artículo 2° según sus bienes existentes a la fecha de entrada en vigencia de esta ley, determinados de acuerdo con las disposiciones de la presente ley.

Artículo 2°.- Se encuentran alcanzadas por el presente aporte:

Stawki w Argentynie, 2020-2021

Artículo 4°.- El aporte a ingresar por los contribuyentes indicados en el artículo 2° de esta ley será el que resulte de aplicar, sobre el valor total de los bienes —excepto aquellos que queden sujetos a la alícuota de la tabla del artículo siguiente—, la escala se detalla a continuación:

Valor Total de los bienes		Pagarán	Más el	Sobre el excedente de \$
más de \$	a \$			
\$0	\$ 300.000.000 inclusive	\$ 0	2,00%	\$ 0
\$ 300.000.000	\$ 400.000.000 inclusive	\$ 6.000.000	2,25%	\$ 300.000.000
\$ 400.000.000	\$ 600.000.000 inclusive	\$ 8.250.000	2,50%	\$ 400.000.000
\$ 600.000.000	\$ 800.000.000 inclusive	\$ 13.250.000	2,75%	\$ 600.000.000
\$ 800.000.000	\$ 1.500.000.000 inclusive	\$ 18.750.000	3,00%	\$ 800.000.000
\$ 1.500.000.000	\$ 3.000.000.000 inclusive	\$ 39.750.000	3,25%	\$ 1.500.000.000
\$ 3.000.000.000	en adelante	\$ 88.500.000	3,50%	\$ 3.000.000.000

Metody (pluralizm metodyczny):

Krytyczne studia literaturowe – QJE, AER, The Economic Journal, Journal of the Royal Statistical Society

Badania archiwalne – AAN

Badania statystyczne – Digizeitschriften, ISTAT, GUS

Model ekonometryczny – wyjaśnienie wysokości podatku wskaźnikiem uprzemysłowienia

Rekonstrukcja racjonalna i historyczna tekstów – R. Rorty

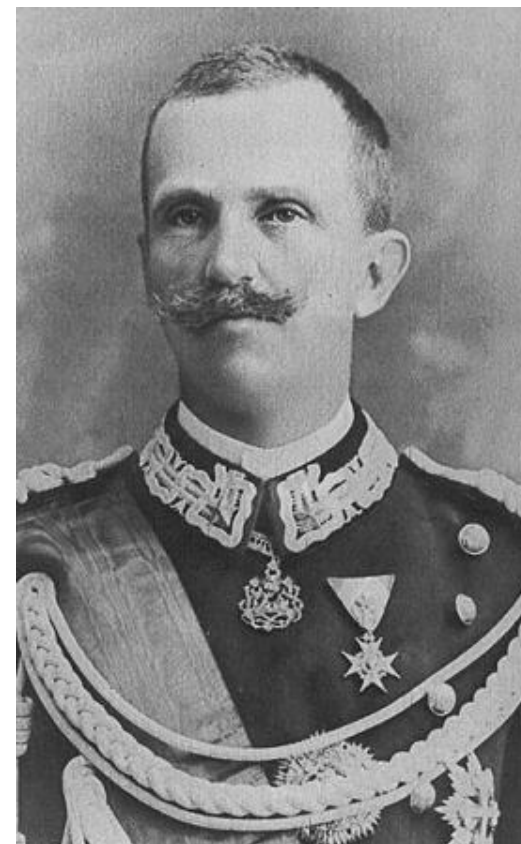
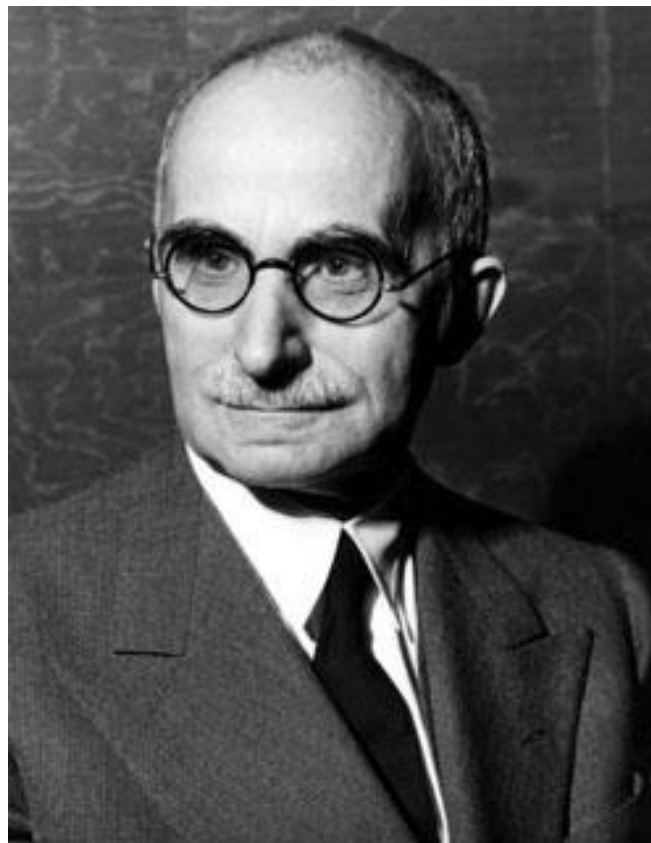
Metody prawnicze – analiza dogmatyczna norm, metoda komparatystyczna horyzontalna (przepisy w różnych krajach)

Przykłady nadzwyczajnych opodatkowań:

- Włoski Dekret Królewski z 24 listopada 1919 r.,
- *Reichsnotopfergesetz* (RNOG) z 31 grudnia 1919 r.,
- *Varlık Vergisi* z 1942 r.,
- danina od nieruchomości i majątków w kapitale 29.01.1919 r.,
- nadzwyczajna danina państwowa 16.12.1921 r.,
- podatek od wzbogacenia się, które ujawniło się przez nabycie nieruchomości i przez spłatę długów hipotecznych 31.03.1922 r.,
- nadzwyczajny podatek od wzbogacenia wojennego z 13.04.1945 r.

Właściwa wysokość opodatkowania nadzw.?

Kraj	<i>Capital Levy</i>	<i>War Wealth Levy</i>
Włochy 0	0, 5-40%	brak
Włochy 1a	0, 5-25%	0-60% (procentowe okr. wielkości wzbog.)
Włochy 1b	0, 4.5%-50%	0-80%
Niemcy	0, 10-65%	brak
Turcja	5 - 100%+	brak
II RP 23'	0, 1.2-13%	brak
PRL 45'	brak	0-75% (kwotowe okr. wielkości wzbog.)

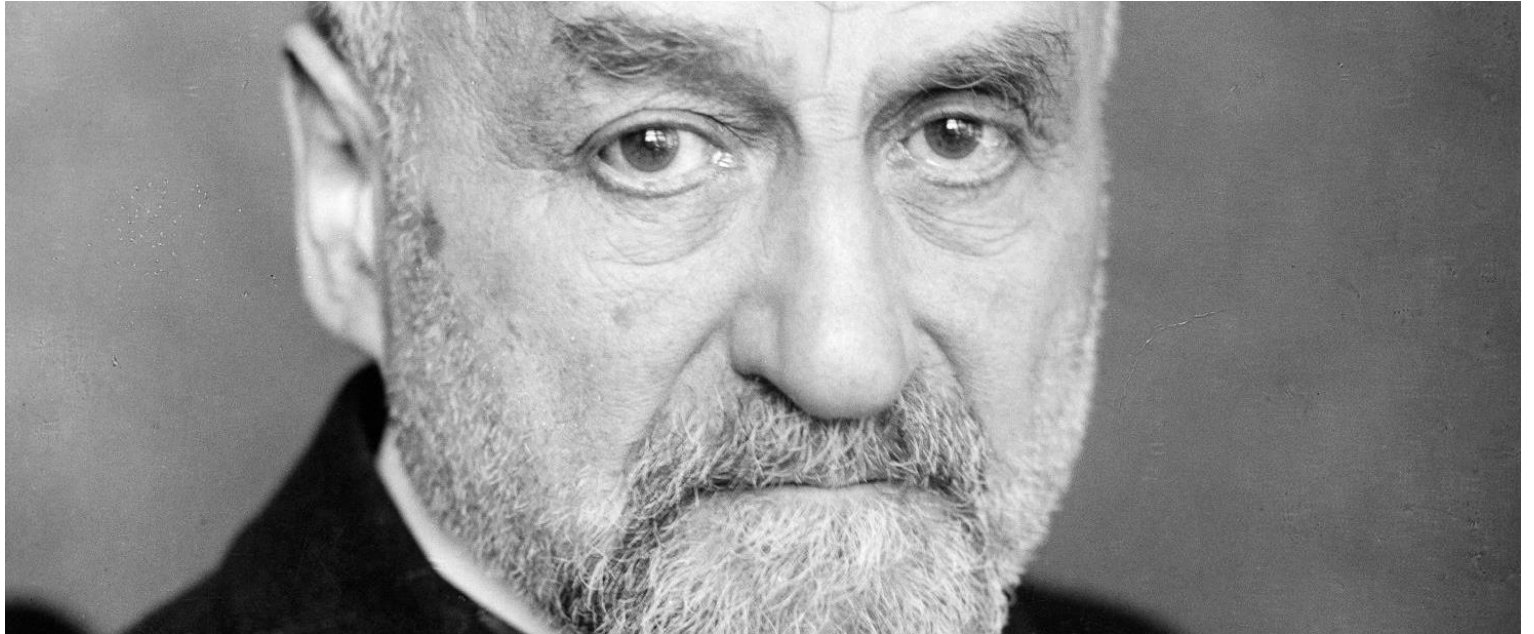
Włoski Dekret Królewski

Skomplikowany sposób naliczania *War Wealth Levy*

Baza opodatkowania – przyrost majątku rządu x-y% w okresie od 1 sierpnia 1914 do 31 grudnia 1919:	Wysokość podatku w %:	Przyrost kapitału z przykładu Einaudiego:	Należny podatek
5-10%	10%	75 000	7 500
10-20%	20%	75 000	15 000
20-30%	30%	75 000	22 500
30-40%	40%	75 000	30 000
40-50%	50%	75 000	37 500
50-60%	60%	75 000	45 000
60-70%	70%	75 000	52 500
70%+	80%	100 000	80 000
-----	SUMA:	700 000 (brakujące 75 000 to kwota wolna, 5% z 1 500 000 IL pierwotnego majątku)	290 000

Przykład Einaudiego, obliczanie należnego podatku od wzbogacenia wojennego wynoszącego 700 000 IL

Źródło: L. Einaudi, *Taxes on Property and Property Increments in Italy*, "The Quarterly Journal of Economics" 1920, vol. 35, no. 1, s. 116.

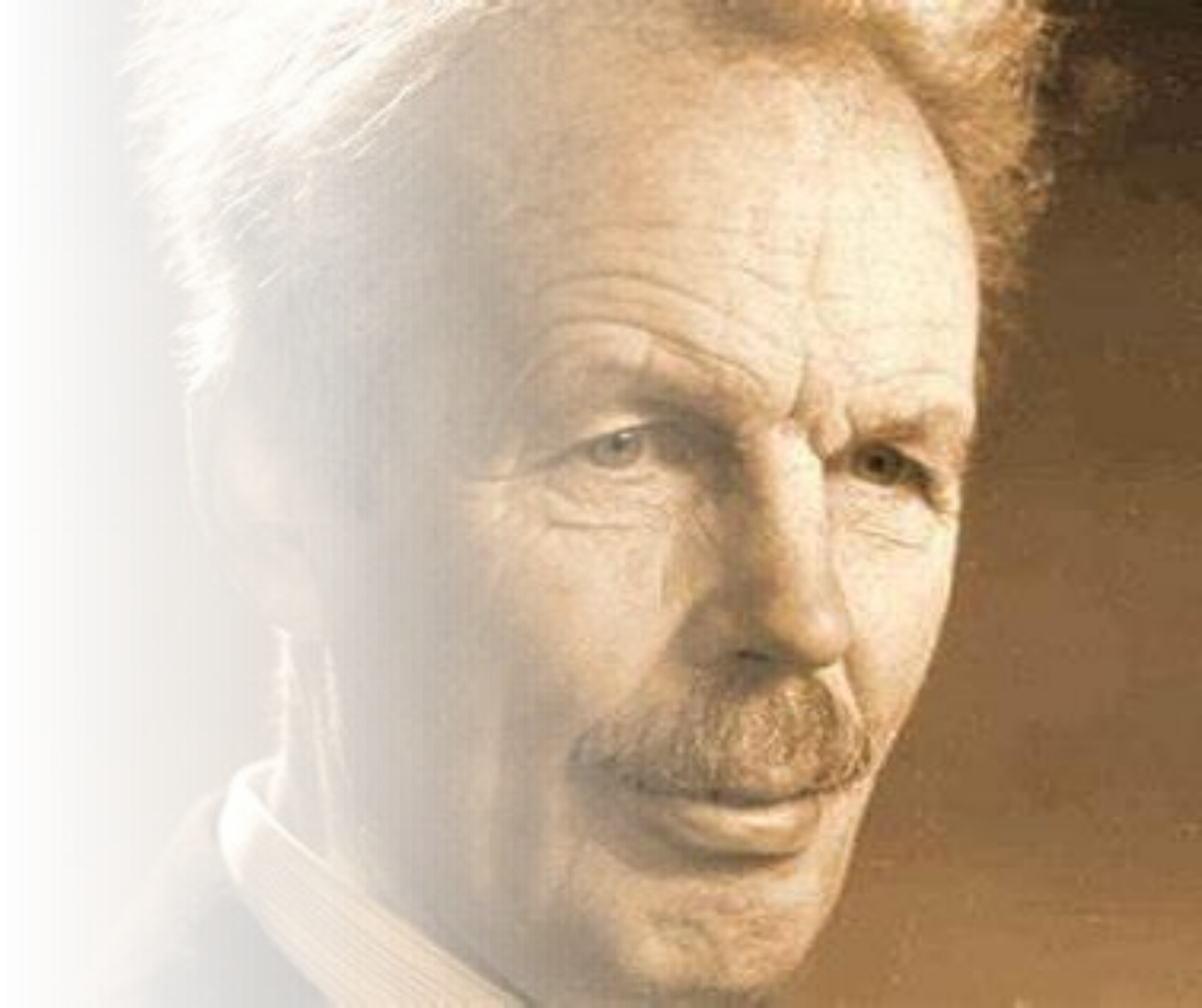
RNOG

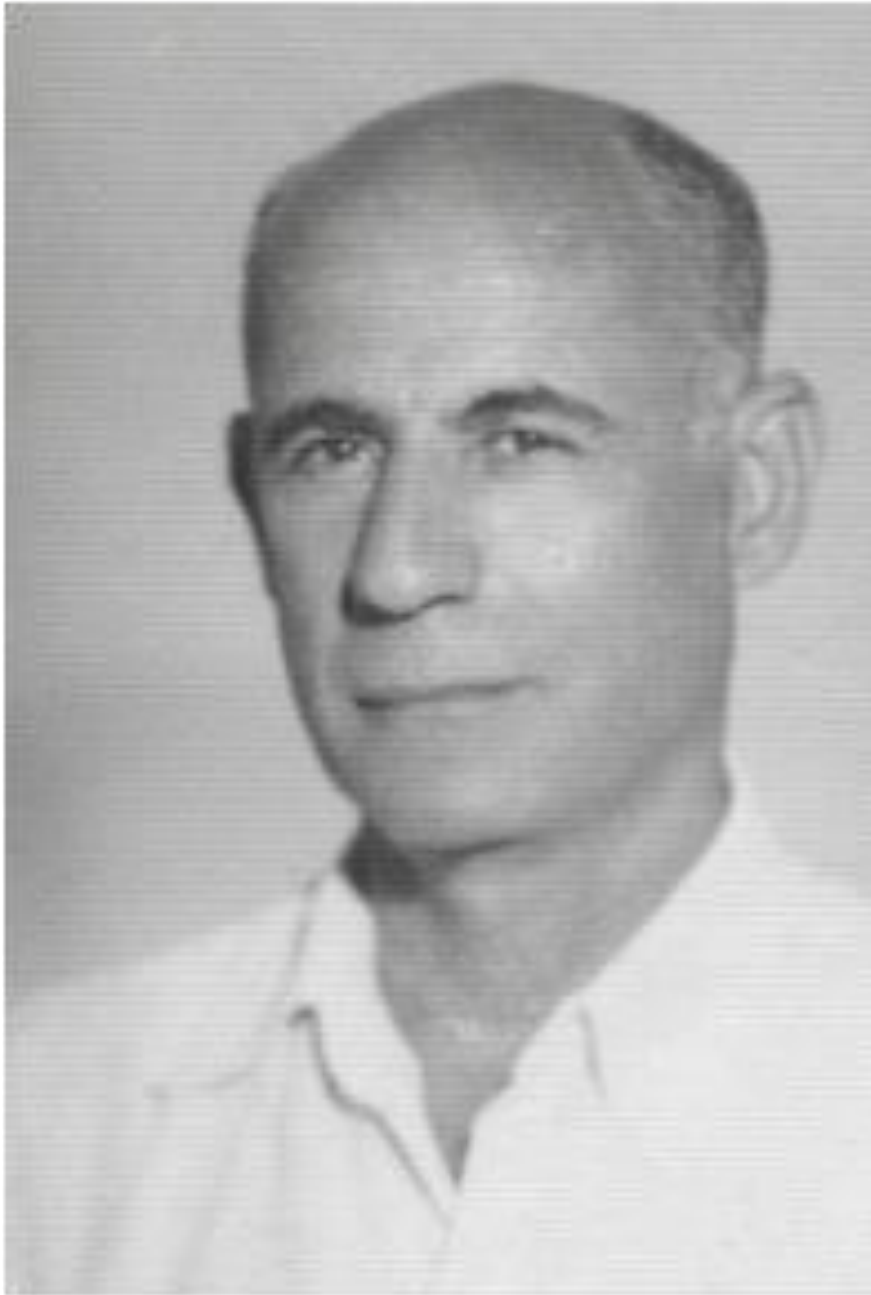
*Planowane i policzone wpływy podatkowe w Republice Weimarskiej 1920-1923
z głównych podatków stałych wg Rocznika Statystycznego za rok 1923, w mld marek,
w nawiasach ujęcie procentowe względem całości wpływów budżetowych*

Nazwa podatku	1920 (policzone)	1921 (policzone)	1922 (plan)	1923 (plan)
PIT	10,24 (20,12%)	29,72 (20,01%)	350,00 (32,66%)	450,00 (7,98%)
CIT	0,01	1,57	5,00	7,00
Od zysków kapitałowych	0,94	1,49	2,00	-
<i>Reichsnotopfer</i>	9,91 (19,47%)	0,83 (0,56%)	4,00 (0,37%)	-
Spadkowy	0,28	0,63	1,50	2,00
Podatek obrotowy	5,05	11,47	177,00	500,00
SUMA z 17 podatków stałych	30,19	53,63	614,97	1 617,90
SUMA wszystkich wpływów budżetowych	50,90	148,51	1 071,61	5 640,92

Źródło: *Statistisches Jahrbuch für das Deutsche Reich* - 1923, r. XV. *Finanzwesen*, s. 351-352, podkr.
Reichsnotopfer moje.

WB – rozważania nad
*Capital Tax, War Wealth
Levy – odrzucenie idei*

Varlık Vergisi

Wpływy podatkowe w Turcji za rok 1942, VV za lata 43'-44'

Nazwa podatku	Wpływ do budżetu (w TL)
Podatek dochodowy	51 190 000 (13%)
Podatek giełdowy	28 100 000 (7%)
Podatek celny	21 340 000 (5%)
Podatek od transakcji	51 950 000 (13%)
Podatek od konsumpcji	60 407 000 (15%)
Opłaty stemplowe	12 000 000 (3%)
Podatek od monopolu	60 405 000 (15%)
Podatek kryzysowy	22 000 000 (6%)
Podatek bilansowy	21 800 000 (6%)
SUMA wpływów budżetowych 1942	394 328 000 (100%)
Varlik Vergisi (1943-1944)	314 000 000 (ok. 40% wpływów budż.)

Źródło: F. Ökte, *The Tragedy of the Turkish Capital Tax*, Croom Helm, London-Sydney-Wolfeboro-New Hampshire 1987, s. 4.

PKB 1943: 2 430 000 TL (Varlik dawał prawdopodobnie ok. 6-7% PKB rocznie)

Podatki nadzwyczajne II RP

Dochody skarbowe z danin nadzwyczajnych - lata 1919-1921, w mln. marek, lata 1922-1924, w mln. zł, na tle podatku dochodowego

Nazwa podatku	1919	1920	1921	1922	1923	1924
Dochodowy	14 (2%)	37 (1%)	2 894 (5%)	8 (3%)	16 (6%)	40 (3%)
Jednorazowa danina 04.02.1919r.	86 (11%)	99 (2%)	143 (0%)	-	-	-
Od zysków wojennych 06.02.1919r.	15 (2%)	205 (4%)	1 785 (3%)	-	-	-
Nadzwyczajna danina państwowa 16.12.1921 r.	-	-	-	75 (24%)	-	-
Podatek od wzbogacenia się 31.03.1922r.	-	-	-	1 (1%)	-	-
Zwykły majątkowy z 05.02.1919 r. / Nadzw. majątkowy „Grabskiego” od 11.08.1923r.	9 (1%)	40 (1%)	153 (1%)	10 (3%)	2 (1%)	189,5 (16%)
SUMA wszystkich wpływów budżetowych	803	4 722	59 721	308	249	1 195

Źródła: *Rocznik statystyki Rzeczypospolitej Polskiej 1920/22-1924, Annuaire statistique de la République Polonaise 1920/22-1924*, GUS, Warszawa 1923, s. 268-269, 1925, s. 268; I. Weinfeld, *Rocznik Polski*, wyd. 2, Książnica Polska, Warszawa-Lwów 1922, s. 129.

- Tabela. Dochody skarbowe z danin nadzwyczajnych - lata 1924-1929, w mln. zł., z wyeksponowaniem roli podatku majątkowego z 1923 r.

- Źródła: Rocznik statystyki Rzeczypospolitej Polskiej 1925-1929, Annuaire statistique de la République Polonaise 1925-1929, GUS, Warszawa 1926-1930

<u>Nazwa podatku</u>	<u>1924</u>	<u>1925</u>	<u>1926/7</u>	<u>1927/8</u>	<u>1928/9</u>
Dochodowy	40 (3%)	62 (5%)	115 (7%)	171 (7%)	243 (9%)
Majątkowy „Grabskiego”	189,5 (16%)	58,5 (4%)	62,9 (4%)	66 (3%)	49 (2%)
Nadzwyczajny dodatek 10% do podatków	-	-	46 (1%)	97 (4%)	117 (4%)
Pośrednie + Monopole	387 (32%)	508 (38%)	776 (44%)	964 (42%)	1072 (41%)
SUMA wszystkich wpływów budżetowych	1 195	1 329	1754	2292	2628

72

DEKRET

z dnia 13 kwietnia 1945 r.

o nadzwyczajnym podatku od wzbogacenia wojennego.

Na podstawie ustawy z dnia 3 stycznia 1945 r. o trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr 1, poz. 1) — Rada Ministrów postanawia a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. Opodatkowaniu na rzecz Państwa podlega wzbogacenie wojenne uzyskane na imię własne lub osób podstawionych.

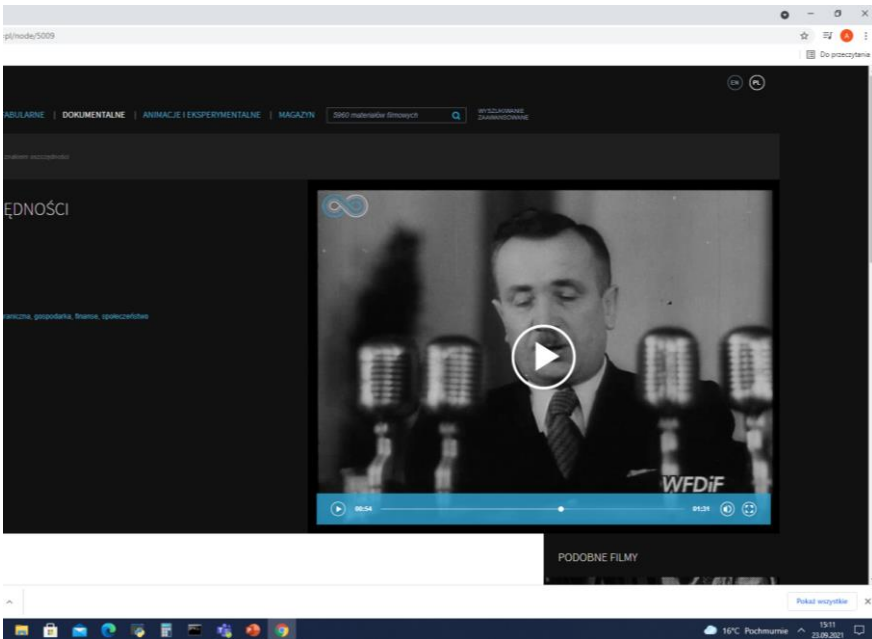
Art. 2. Do wzbogacenia wojennego (art. 1) nie wlicza się:

- 1) spadków, legatów, darowizn i posagów, pochodzących z majątku posiadanego w dniu 31 sierpnia 1939 r. przez spadkodawcę lub darczyńcę,
- 2) kapitałów, otrzymanych z tytułu ubezpieczenia na życie,
- 3) nadziału ziemi, dokonanego na podstawie dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej w brzmieniu obwieszczenia Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 18 stycznia 1945 r. (Dz. U. R. P. Nr 3, poz. 13 z 1945 r.),
- 4) przyrostu naturalnego lub doliczenia odsetek ustawowych,
- 5) wzrostu wartości obiegowej przedmiotów majątkowych, posiadanych przez obowiązany do uiszczenia podatku jeszcze przed 1 września 1939 r.,

6) majątku ruchomego przeznaczonego do osobistego użytku a nabytego w miejsce takiegoż pierwotnego majątku i w granicach jego wartości, o ile ten majątek pierwotny uległ zniszczeniu lub zaborowi w okresie wojny.

Art. 3. Od opodatkowania od wzbogacenia wojennego są wolne:

- 1) Państwo, związki samorządowe, przedsiębiorstwa państwowe i samorządowe oraz przymusowe związki prawa publicznego,
- 2) osoby prawne, których dochody są w całości obracane na cele naukowe, oświatowe, kulturalne, wyznaniowe, dobroczynne, na cele pomocy poszczególnym grupom ludności oraz na inne cele użyteczności publicznej,
- 3) spółdzielnie, działające na podstawie ustawy o spółdzielniach a należące do związków rewizyjnych w rozumieniu tejże ustawy, jeżeli statutowo i faktycznie działają wyłącznie wśród swych członków lub jeżeli rozszerzają wprawdzie działanie na osoby nie będące członkami lecz przypadające na nieczłonków nadpłaty i zwroty polewają w całości do funduszy, nie podlegających według ustawy o spółdzielniach lub statutu podziałowi między członków,
- 4) związki zawodowe.

13.04.1945

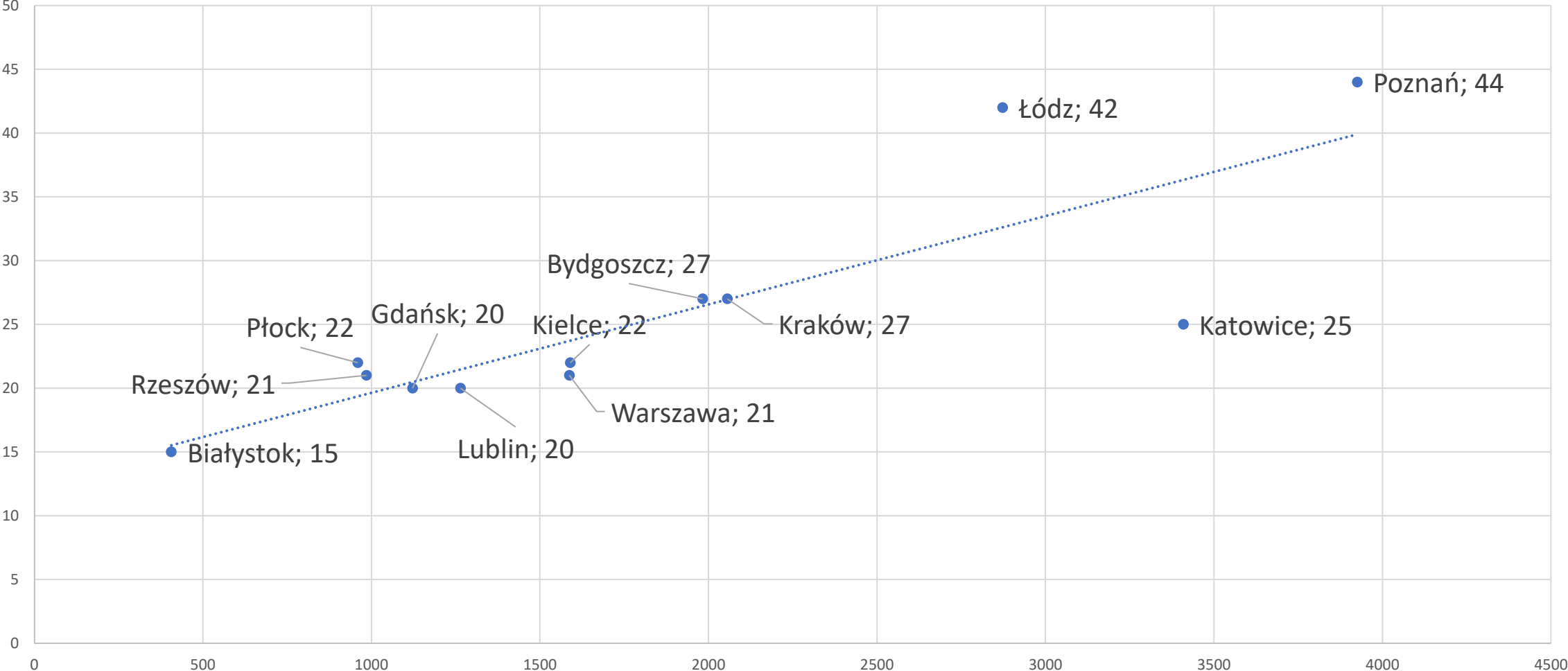
Wpływy do Skarbu Państwa z tytułu niektórych danin publicznych w latach 1946-1950 (mln zł)

Rodzaj daniny publicznej	Dochody uzyskane 1946 r.	Dochody uzyskane 1947 r.	Dochody uzyskane 1948 r.	Dochody uzyskane 1949 r.	Dochody preliminowane 1950 r.
Podatek obrotowy	10 298	39 182	87 890	7 269	8 751
Podatek dochodowy	8 010	27 839	63 187	2 232	2 865
Podatek od wynagrodzeń	2 947	7 408	14 994	975	1 011
Podatek gruntowy	-	3 905	6 451	281	618
Podatek od wzbogacenia wojennego	140 (0,29%)	241 (0,15%)	162 (0,06%)	21 (0,19%)	60 (0,44%)
SUMA wszystkich wpływów budżetowych	48 400	157 456	283 897	11 087	13 611

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Rocznik Statystyczny, GUS, Warszawa 1947, 1948, 1949, 1950.

Model realnej stopy opodat. wzbogacenia wojennego – na dzień 31.XII.1946 r.

Zależność realnej stopy opodatkowania w % (y) od wskaźnika uprzemysłowienia (x)

Skutki regulacji długów prywatnoprawnych, oprac. własne – nowelizacja 1949, art. 10 rozp. wykon. z 1945 – NACJONALIZACJA KAPITAŁU

	Skutek dla wierzyciela	Skutek dla dłużnika	Skutek dla państwa
NOMINALIZM + PODATEK	STRATA	ZYSK + STRATA	ZYSK
NOMINALIZM	STRATA	ZYSK	BRAK ZYSKU
WALORYZACJA	BRAK STRATY/ZYSK	STRATA/BRAK ZYSKU	BRAK ZYSKU

Wstępne wyniki badań

- Nadzwyczajność jako jednorazowość/niesprawiedliwość/wyjątkowość kontekstu
- Niesprawiedliwość nadzwyczajnych podatków stwierdzona na gruncie zasad etycznych, rzadziej skutków ekonomicznych
- Podatki majątkowe jako źródło konfliktów społecznych/narzędzie walki klasowej
- „Próba sfinansowania wojny wyłącznie poprzez pożyczki jest krótkowzroczna. Próba sfinansowania wojny wyłącznie poprzez podatki jest samobójcza” – E. R. A. Seligman
- Mimo sporadycznego stosowania nadzwyczajnych podatków majątkowych, zadłużenia publiczne rosną, urzędy skarbowe napotykać znaczne trudności w ściąganiu podatku, a podatnicy uchylają się od zapłaty, wyprowadzają majątek
- Na Zachodzie przeważał pogląd o podwyższaniu podatków dochodowych w okresie powojennym
- *Policy recommendation* – pacyfizm, „okołopandemiczne” opodatkowanie przemysłu farmaceutycznego?